

ΣΤΡΑΒΙΣΜΟΣ

Σαββίδου Αβρόρα. Παιδίατρος

Στραβισμός είναι μία νευρομυϊκή διαταραχή, κατά την οποία όταν κάποιος προσηλώνει σε ένα σημείο, τότε το ένα μάτι του προσηλώνει στο σημείο αυτό και το άλλο είναι στραμμένο σε άλλη κατεύθυνση. Αποτελεί μια σχετικά συχνή πάθηση που κατά κανόνα εμφανίζεται σε μικρή ηλικία. Η συχνότητα του στραβισμού είναι περίπου 4% των παιδιών ηλικίας κάτω των 6 ετών. Σε πολλά παιδιά με στραβισμό μπορεί να υπάρχει κληρονομικότητα, ιστορικό προωρότητας, άλλες οφθαλμικές παθήσεις ή κάποια μορφή εγκεφαλικής βλάβης.

Ένας στραβισμός, εκτός από το αισθητικό πρόβλημα που δημιουργεί, έχει σημαντικές συνέπειες στην λειτουργία της όρασης. Ένα μάτι που στραβίζει χάνει σταδιακά την ικανότητα να διακρίνει καθαρά και καταντά πρακτικά άχρηστο. Εκτός από αυτό, ακόμη και στις περιπτώσεις όπου δεν παρατηρείται έκπτωση της όρασης (στραβισμοί όπου στραβίζουν εκ περιτροπής και τα δυο μάτια), ο ασθενής χάνει την ικανότητα να βλέπει στερεοσκοπικά, δηλ. να αντιλαμβάνεται τη διάσταση του βάθους. Για το στραβισμό απαιτείται πάντοτε μια λεπτομερής αξιολόγηση και θεραπεία. Τα παιδιά δεν μπορούν να ξεπεράσουν το στραβισμό χωρίς θεραπεία.

Ανάλογα με την κατεύθυνση που στέφεται το μάτι που στραβίζει διακρίνουμε:

- συγκλίνοντα (το μάτι βρίσκεται προς τα μέσα).
- αποκλίνοντα ή εξωτροπία (το μάτι βρίσκεται προς τα έξω)

- ανωτροπία (το μάτι βρίσκεται προς τα πάνω)
- υποτροπία (το μάτι βρίσκεται προς τα κάτω).

Πολλά παιδιά έχουν στραβισμό τους πρώτους μήνες της ζωής τους, λόγω νευρομυϊκής ανωριμότητας των μυών του ματιού. Ο στραβισμός αυτός συνήθως εξαφανίζεται γύρω στον 6ο μήνα. Αν δεν περάσει, θα πρέπει να εξεταστεί το παιδί από παιδοοφθαλμίατρο.

Ψευδοστραβισμός

Αρκετά συχνά υπάρχουν περιπτώσεις που φαίνεται να υπάρχει στραβισμός, ενώ στην πραγματικότητα αυτό δεν συμβαίνει. Αυτό οφείλεται στο ότι η μυτούλα του βρέφους είναι πλατιά στη βάση της με αποτέλεσμα να φαίνονται τα μάτια ότι στραβίζουν προς τα μέσα. Το φαινόμενο αυτό είναι πιο έντονο όταν το βρέφος κοιτάζει προς τα πλάγια. Με την πάροδο του χρόνου η μύτη παίρνει την οριστική της μορφή και ο ψευδοστραβισμός εξαφανίζεται. Στραβισμός επομένως που εξαφανίζεται με την πάροδο του χρόνου πρόκειται για ψευδοστραβισμό και ΟΧΙ για πραγματικό στραβισμό. Ο ψευδοστραβισμός σε αντίθεση με τον στραβισμό δεν χρήζει κάποιας θεραπείας. Σε περίπτωση αμφιβολίας όμως θα πρέπει να ζητηθεί η γνώμη του παιδίατρου ή του παιδοοφθαλμιάτρου.

Συμπτώματα στραβισμού:

- η διπλωπία, η εντύπωση δηλαδή ότι βλέπουμε διπλά τα πράγματα
- η κεφαλαλγία

-το παιδί με στραβισμό αναπτύσσει προτίμηση για τη χρησιμοποίηση του ενός ματιού εις βάρος του άλλου, καθώς δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει ταυτόχρονα και τα δύο μάτια χωρίς να προκληθεί σύγχυση ή διπλωπία. Για το λόγο αυτό η εικόνα που προέρχεται από το μάτι που παρεκκλίνει απωθείται συνεχώς με αποτέλεσμα το μάτι αυτό να καθίσταται «τεμπέλικο». Η αναγκαστική αυτή καταστολή της λειτουργίας του οφθαλμού που παρεκκλίνει ονομάζεται ΑΜΒΛΥΩΠΙΑ.

Αμβλυωπία

Είναι η ετερόπλευρη ή σπανιότερα, αμφοτερόπλευρη ελάττωση της οπτικής οξύτητας που προκαλείται από τη μη χρησιμοποίηση του ματιού κατά τη διάρκεια της νεογνικής και βρεφικής ηλικίας. Η αμβλυωπία αποτελεί το συχνότερο αίτιο μονόφθαλμης απώλειας όρασης στα παιδιά και στους νέους. Η φυσική εξέταση δεν αποκαλύπτει οργανική αιτία που να δικαιολογεί την απώλεια όρασης. Πρόκειται κατά τα άλλα για ένα φυσιολογικό μάτι.

Για να αναπτυχθεί φυσιολογικά η όραση πρέπει στα πρώτα 6-8 χρόνια της ζωής να υπάρχει σταθερή προσήλωση και φυσιολογικά οπτικά ερεθίσματα. Την περίοδο αυτή ο εγκέφαλος και το οπτικό σύστημα γενικότερα παρουσιάζουν πλαστικότητα. Είναι αυτή η ευαίσθητη περίοδος που μπορεί να αναπτυχθεί η αμβλυωπία και ταυτόχρονα η κρίσιμη περίοδος που μπορούμε να παρέμβουμε για να θεραπεύσουμε την αμβλυωπία. Είναι αδύνατον να θεραπευθεί η αμβλυωπία όταν παρέλθει η ηλικία των 8 ετών.

Σε όλες τις περιπτώσεις του στραβισμού, εφ' όσον διαπιστωθούν από τον παιδίατρο ή τους γονείς του παιδιού πρέπει να γίνεται εξέταση από τον ειδικό

οφθαλμίατρο, αφ' ενός για να αποκλειστούν σοβαρές και ευτυχώς σπάνιες παθήσεις, που λόγω βλάβης της όρασης εκδηλώνονται με στραβισμό στο μάτι που στραβίζει, αφ' ετέρου για να αντιμετωπιστεί ο ίδιος ο στραβισμός. Λόγο της σημασίας της έγκαιρης αντιμετώπισης του παιδιατρικού στραβισμού, συνίσταται η προληπτική εξέταση όλων των παιδιών στην ηλικία των 3 ετών. Σε περίπτωση που υπάρχει οικογενειακό ιστορικό στραβισμού η άλλου Οφθαλμολογικού προβλήματος, η αν διαπιστωθεί στραβισμός από τους γονείς, το παιδί πρέπει να εξετάζεται χωρίς καθυστέρηση σε οποιαδήποτε ηλικία.

Πως θεραπεύεται ο Στραβισμός και η αμβλυωπία

Στόχοι της θεραπείας είναι :

1. Η διόρθωση της όρασης με γυαλιά, εφ' όσον χρειάζεται.
2. Η ανάταξη της αμβλυωπίας, όταν υπάρχει.
3. Η διόρθωση του στραβισμού.

Η διόρθωση της όρασης με γυαλιά θα προσφέρει ευκρινέστερα είδωλα στον εγκέφαλο, θα χαλαρώσει την υπερβολική προσαρμογή που προκαλεί η υπερμετρωπία στα παιδιά και που είναι αιτία εμφάνισης στραβισμού και θα εξαλείψει τυχόν ανισομετρωπία που μπορεί να προκαλέσει αμβλυωπία. Τα γυαλιά θα πρέπει το παιδί να τα φοράει συνέχεια και για όσο καιρό χρειαστεί και να ελέγχεται από οφθαλμίατρο, ανάλογα κάθε 3, 6 ή 12 μήνες.

Η θεραπεία της αμβλυωπίας, εφ' όσον υπάρχει, αποσκοπεί αφ' ενός στην άρση της αιτίας που την προκάλεσε, αφ' ετέρου στην ενδυνάμωση του αδύνατου ματιού. Θα πρέπει να αρχίσει όσο το δυνατόν νωρίτερα, έτσι ώστε και λιγότερο να

διαρκέσει, αλλά και καλύτερα αποτελέσματα να έχουμε. Μετά την ηλικία των 7-8 ετών, η αμβλυωπία δεν θεραπεύεται και εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις είναι μόνιμη για όλη τη υπόλοιπη ζωή. Εδώ επομένως βρίσκεται και η μεγάλη σημασία του προσχολικού οφθαλμιατρικού ελέγχου! Συνήθως η αντιμετώπιση της αμβλυωπίας και αφού έχει προηγηθεί η άρση της αιτίας που την προκάλεσε, περιλαμβάνει ένα πρόγραμμα κλεισίματος του καλού ματιού για να βοηθηθεί το αδύναμο. Το πρόγραμμα αυτό, που μπορεί να διαρκέσει μήνες ή και χρόνια, θα το καθορίσει ο οφθαλμίατρος, ανάλογα με την ηλικία του παιδιού και τη σοβαρότητα της κατάστασης. Το κλείσιμο θα γίνεται με ειδικά αυτοκόλλητα καλύμματα επάνω στο δέρμα και όχι στο φακό του γυαλιού.

Η θεραπεία του στραβισμού είναι χειρουργική και θα πρέπει να αποφασιστεί όταν, παρά τη χρήση των γυαλιών και τη θεραπεία της αμβλυωπίας, ο στραβισμός εξακολουθεί να υπάρχει, άσχετα αν έχει ελαττωθεί σε μέγεθος.

Προληπτικός παιδοφθαλμολογικός έλεγχος

Όλα τα παιδιά πρέπει να εξετάζονται από τον παιδίατρο και στη συνέχεια από τον ειδικό οφθαλμίατρο κατά την βρεφική και προσχολική ηλικία, έτσι ώστε να αποκλεισθούν ενδεχόμενες οφθαλμικές παθήσεις. Σύμφωνα με τις συστάσεις της Αμερικανικής Οφθαλμολογικής Εταιρείας και του Βασιλικού Κολεγίου Οφθαλμολογίας του Ηνωμένου Βασιλείου, ο προληπτικός παιδοφθαλμολογικός έλεγχος θα πρέπει να πραγματοποιείται :

Στην γέννηση

Στο 1ο έτος

Στο 3ο έτος

Στο 5ο έτος

και ακολούθως ετησίως

Κάθε εξέταση από τις προτεινόμενες έχει την σημασία της, στην πρόληψη των οφθαλμικών παθήσεων της παιδικής ηλικίας.